

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: נבצרים קיץ תשפ"א, 2021
מספר השאלון: 004382

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות וארבעים וחמש דקות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון — דינים - (12x6) - 72 נקודות
פרק שני — מחשבה ומוסר - (14x2) - 28 נקודות
סך הכול - 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

השאלות

פרק ראשון (72 נקודות)

ענה על שש מן השאלות 1-10.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה 12 נקודות).

1. הלכות הדלקת נרות שבת

- א. מדוע עיקר מצוות הדלקת נרות השבת הוא דווקא בחדר שאוכלים בו?
כתוב טעם נוסף להדלקת הנרות. (4 נקודות)
- ב. (1) מי חייב בהדלקת נרות שבת?
(2) מי מוזהר יותר על הדלקת נרות שבת, ומדוע? (4 נקודות)
- ג. (1) מהי ברכת הדלקת נרות שבת?
(2) כתוב את אחת הדעות לזמן אמירת הברכה, ואת הטעם מדוע מברכים דווקא אז. (4 נקודות)

2. מלאכת מלבן

- א. על איסור מלבן עוברים בשריית הבגד במים או בשפשופו במים.
לפניך רשימה של סוגי בגדים. ציין ליד כל אחד מהם אם הוא אסור בשרייה או בשפשוף.
- (1) בגד נקי עשוי מבד
(2) בגד מלוכלך עשוי מבד
(3) בגד עשוי מעור או מניילון
(4) בגד שנארג מחוטים סינטטיים (8 נקודות)
- ב. כתוב את הנימוק לכל אחת מההלכות הבאות:
- (1) ידיים רטובות – מותר לנגב אותן במגבת, גם אם היא תתנקה על ידי כך.
(2) ידיים מלוכלכות בבוץ וכד' – אסור לנגב אותן במגבת. (4 נקודות)

3. מלאכת התופר ומלאכת הקורע

- א. באיזה אופן מותר, לדעת כל הפוסקים, להשתמש בסיכת ביטחון כדי לחבר שני חלקי בגד? (3 נקודות)
- ב. כתוב דוגמה לאיסור משום מלאכת התופר, שאינו עוסק בבגדים. (3 נקודות)
- ג. על מה יש להקפיד כאשר פותחים בשבת עטיפה של דבר מאכל? (3 נקודות)
- ד. כתוב שני תנאים בהם יהיה מותר להפריד בין דפי ספר דבוקים זה לזה. (3 נקודות)

4. הלכות עובדין דחול והכנה משבת לחול

- א. "שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול".
איזה "הילוך" נאסר בשבת? ציין שני מקרים שבהם הילוך זה מותר בשבת, ונמק מדוע חז"ל התירו זאת. (8 נקודות)
- ב. הרוצה לשאול חפץ מחברו בשבת – כיצד ינסח את בקשתו? נמק. (4 נקודות)

5. הלכות בדיקת חמץ וביטולו

- א. איזו ברכה מברכים קודם בדיקת חמץ? (3 נקודות)
- ב. כמה ברכות יברך מי שבודק חמץ בכמה בתים? (3 נקודות)
- ג. ציין מה הדין אם מצא כזית חמץ-
- (1) בחול המועד.
- (2) בשבת חול המועד.
- (3) ביום טוב אחרון של פסח. (6 נקודות)

6. הלכות ראש השנה ועשרת ימי תשובה

- א. מתי מקיימים את מנהג ה"תשליך"? בתשובתך התייחס לשני מקרים. (4 נקודות)
- ב. הסבר מדוע בלילה השני של ראש השנה נוהגים להניח פרי חדש על השולחן או ללבוש בגד חדש. (2 נקודות)
- ג. אדם שלא אמר "המלך הקדוש" או לא אמר "המלך המשפט" בתפילת העמידה בעשרת ימי תשובה – כיצד עליו לנהוג? בתשובתך התייחס למצב בו נזכר לפני סיום הברכה, ולמצב בו נזכר לאחר סיום הברכה. (6 נקודות)

7. הלכות חנוכה

- א. באיזה צד של פתח הבית יש להניח את החנוכייה, ומדוע? (4 נקודות)
- ב. איזה מנהג נוהגות רק נשים בזמן שירות חנוכה דולקים, ומה הם שני הטעמים שרק נשים מקיימות מנהג זה? (6 נקודות)
- ג. מי שלא הדליק נר חנוכה עם צאת הכוכבים – עד מתי הוא רשאי להדליקו בברכה? (2 נקודות)

8. הלכות חלה

- א. (1) מהו שיעור העיסה שחובה להפריש ממנה חלה?
(2) איזו כמות יש להפריש מהעיסה, ומה עושים עם החלק שהופרש? (6 נקודות)
- ב. מה מברכים כשמפרישים חלה? (2 נקודות)
- ג. ציין ארבעה סוגי משקים בהם יש ללוש את העיסה כדי שתתחייב בהפרשת חלה בברכה? (4 נקודות)

9. הלכות שמיטה – הלכות זריעה והלכות השקאה

- א. באילו תנאים מותר לזרוע בעציץ שנמצא בבית? (4 נקודות)
- ב. מהו "בית השלחין", מדוע מותר להשקותו בשביעית? (4 נקודות)
- ג. מהו "בית הבעל", באיזה אופן מותר להשקותו? (4 נקודות)

10. הלכות שמיטה – הלכות ספיחים

- א. (1) הסבר מהו "איסור ספיחים", וציין את הטעם לאיסור זה.
(2) מדוע לא גזרו איסור זה על פירות האילן? (6 נקודות)
- ב. האם חל איסור ספיחים בירקות שהתחילו לצמוח בשנה השישית? (2 נקודות)
- ג. מה יש לעשות בגידולי ספיחים? (4 נקודות)

פרק שני – מחשבה ומוסר (28 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 11-16.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה 14 נקודות).

11. פרקי אבות, פרק ב'

א. "רבי שמעון אומר: הווי זהיר בקריאת שמע, וכשאתה מתפלל אל תעש תפילתך קבע..." (משנה י"ג)

(1) לפי ברטנורה, מהי הזהירות הנדרשת בקריאת שמע? (2 נקודות)

(2) על פי ברטנורה, כתוב שני הסברים לדברי המשנה "אל תעש תפילתך קבע". (6 נקודות)

ב. "ואל תהי רשע בפני עצמך" (משנה י"ג)? על פי ברטנורה, כתוב שני הסברים לדברי המשנה האלה.

(6 נקודות)

12. רמב"ם, הלכות תשובה

א. על מי אמר רמב"ם "הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו"? (4 נקודות)

ב. אם הקניט בדברים את חברו או את רבו – מה הדין אם חברו אינו רוצה למחול לו, מה

הדין אם רבו אינו רוצה למחול לו? (4 נקודות)

ג. לפי רמב"ם, חזרה בתשובה יש בה חרטה, וידוי וקבלה לעתיד, וכן יש מעשים שהם "מדרכי

התשובה". ציין שלוש מדרכי התשובה. (6 נקודות)

13. ספר החינוך, מצוות הלוואה לעני

א. מדוע מצוות הלוואה לעני קודמת למצוות צדקה? (4 נקודות)

ב. מדוע אין ה' מפרנס את העניים? כתוב שני טעמים. (6 נקודות)

ג. "אם כסף תִּלְוֶה את עמי". הסבר מהו הקושי בפסוק זה, וכיצד פתרו חז"ל קושי זה? (4 נקודות)

14. רמב"ן, פירוש לתורה, שמות, י"ג, ט"ז

א. לפי רמב"ן, מה אפשר ללמוד מהאותות והמופתים שעשה ה'? (4 נקודות)

ב. ציין שלוש מצוות שתכליתן זיכרון ואות. (6 נקודות)

ג. לדעת רמב"ן, מהי כוונת כל המצוות? (4 נקודות)

15. הרב דסלר, מכתב מאליהו, קונטרס החסד

א. "שני הכוחות האלה – הנתינה והנטילה – הם שורשי כל המידות והמעשים. ויש לך לדעת שאין דרך ממוצע בזה"

(1) הסבר כל אחד משני הכוחות הללו.

(2) הסבר למה הכוונה בדברי הרב דסלר: "שאיין דרך ממוצע בזה". (7 נקודות)

ב. לדעת הרב דסלר, נתינה היא מידה טובה, ונטילה היא מידה רעה.

(1) הסבר את מחאתם של הסוחרים: "הלא בזה תפריעו את סדר העולם!", המופנית נגד דעתו של

הרב דסלר.

(2) כיצד יכולים הסוחרים הצדיקים להגיע למידת הנתינה, אף על פי שהם גם נוטלים? (7 נקודות)

16. המבי"ט, בית אלוקים, שער התפילה

- א. לדעת המבי"ט, מהן הסיבות האפשריות לכך שתפילה אינה מתקבלת? (2 נקודות)
- ב. לפי המבי"ט, מהן התועלות בתפילה שלא התקבלה? כתוב את ההוכחות של המבי"ט לדבריו ממשה רבנו. (8 נקודות)
- ג. "צריכים אנו לבאר עניין תפילת ביאת הגואל, שאנו מתפללים... ואין אנחנו נענים..."
מדוע, לדעת המבי"ט, הייתה צריכה תפילה זו להיענות? מדוע עדיין לא נענתה? (4 נקודות)

בהצלחה

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל

אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משדר החינוך